

УДК 37.014:[37.016:070](71)

DOI: [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2020-1\(190\)-54-60](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2020-1(190)-54-60)

Головченко Гліб

ORCID iD <http://orcid.org/0000-0003-1734-6430>

КОНЦЕПЦІЯ РОЗВИТКУ МЕДІАОСВІТИ У ЗАКОНОДАВСТВІ КАНАДИ

A Розкривається відображення концепції розвитку медіаосвіти у законодавстві Канади. Наголошується на значенні сучасних інформаційних технологій, комп'ютерної комунікації та мереж у створенні нових передумов для удосконалення освіти людини. Автором проаналізовано найбільш вагомі закони, законопроекти та інші нормативно-правові документи Канади, що регламентують медіаосвіту. Зосереджена увага на активній політиці провайдерів медіаосвіти з акцентом на недержавних, некомерційних та громадських організаціях щодо впровадження медіаосвіти та виховання медіаграмотності у населення як основи розв'язання низки соціальних проблем країни. Автор акцентує увагу на тому, що медіаосвітні організації в своїй діяльності дотримуються певного концептуального підходу. Виявлено нову тенденцію на ринку медіаосвіти – співпраця медіавиробників та медіапедагогів, що сприяє поширенню медіаосвіти в Канаді.

Ключові слова: медіаосвіта; інформаційні технології; законодавче забезпечення; медіа освітні організації; регіональний та національний рівень

S **Golovchenko Glib. Conception of Media Education Development in Canadian Legislation.**

Modern information technologies have created new opportunities for any information access and storage. They influence the process of formation of creative and communicative skills, critical thinking and in such a way take an active part in an individual's development. In this context the educative potential of media resources attracts more attention as media education has acquired the status of socially, economically and politically important type of education.

The paper deals with the analysis of the concept of media education development in Canadian legislation. The author has analyzed the most important laws, acts, and other documents of Canada that regulate media education. Among them are Canadian Charter of Rights and Freedoms, Child, Family and Community Service Act, First Nations Education Act, Independent School Act etc. These documents underline the importance of media education and encourage its implementation in formal education in Canada. The conclusion about state policy in the sphere of media education that takes into consideration latest scientific researches, human rights and lifelong learning opportunity. Legislation aims at preventing youth from cyber bullying and other cybercrimes has been made. The attention has been drawn to the policy of media education providers (non governmental, non commercial and public organizations) involved in the implementation of media education and media literacy as the basis for solution of a number of social problems. They function on national and regional levels and their main purpose is to support, develop and produce media education. Regional organizations play the role of educational platforms offering media educational courses for diversified types of students. The author stresses the fact that media education organizations in their activity keep to certain conceptual approach (protective, critical, practical, and artistic) with preference of complex and integrative approach. A new trend on the media education market has been found. It is cooperation between media producers and media educators that enhances dissemination of media education in Canada.

Key words: media education; information technologies; legislation; media education organizations; regional and national levels

Головченко Гліб Олександрович, кандидат педагогічних наук, директор Коледжу преси та телебачення, секретар Національної спілки журналістів України, генеральний продюсер Телевізійного академічного каналу Коледжу преси та телебачення, заслужений журналіст України

Golovchenko Glib, PhD in Pedagogy, Director of the College of Press and Television, Secretary of the National Union of Journalists of Ukraine, General Producer of the Academic Channel of the College of Press and Television, Honored Journalist of Ukraine

E-mail: g.golovchenko@gmail.com

Актуальність проблеми. Сучасні інформаційні технології створили принципово нові можливості для доступу до будь-якої інформації та її накопичення. Засоби масової комунікації поступово посилюють свій вплив на процес формування творчих, комунікативних здібностей, критичного мислення, тобто повноцінно беруть участь у процесі розвитку особистості. В цьому контексті важливим є вивчення освітнього потенціалу медіа-ресурсів, який необхідно цілеспрямовано використовувати в освітньому процесі, оскільки медіаосвіта була визнана суспільно, економічно та політично перспективним видом навчання. Уваги потребує висвітлення особливостей організації системи медіаосвіти в різних країнах світу. Неабиякий інтерес представляє досвід Канади, в якій медіаосвіта є частиною шкільної освіти, а за останні 10–15 років медіакультура стала невід'ємним складником шкільних навчальних планів.

Аналіз попередніх досліджень і публікацій. Дослідження науковців підтверджують ефективність використання медіаосвітніх технологій у процесі навчання фахівців різних галузей. У центрі їхньої уваги знаходяться різні аспекти «медіакритики», критичного мислення дітей і молоді за допомогою різних засобів масової комунікації, питання естетичного складника медіа та візуальних комунікацій. Визначенню медіаосвіти та медіаграмотності, пошукам концептуальних підходів до їхнього розуміння, висвітленню подібного та відмінного присвячені праці українських дослідників (В. Іванова, О. Волошенюк, Л. Кульчинська, Т. Іванова, Ю. Мірошниченко). Питання особливостей канадської моделі впровадження медіаосвіти в контексті сучасної освітньої політики порушила І. Макух-Федоркова. Зарубіжними науковцями (Р. Хоббс; Е. Лі, П. Бреретон) вивчаються навички, необхідні для застосування медіаосвіти в процесі навчання. Деякі теоретики (Н. Хомський, К. Селмон, Дж. Поттер) розглядають медіаосвіту як інструмент захисту від негативного впливу ЗМІ і націлені на те, щоб допомогти в цьому процесі медіаосвітнім едукаторам.

Водночас, зазначимо, що питання законодавчого забезпечення функціонування медіаосвіти в Канаді досліджувалось недостатньо, не проводився належний аналіз відображення концепції медіаосвіти в законодавстві, що й зумовило вибір теми даної публікації.

Мета статті – висвітлення сутності концепції розвитку медіаосвіти у законодавстві Канади, для досягнення якої необхідно проаналізувати найвагоміші закони, законопроекти та інші нормативно-правові документи Канади, що регламентують медіаосвіту; а також здійснити аналіз діяльності провайдерів медіаосвіти з акцентом на недержавних, некомерційних і громадських організаціях.

Викладення основного матеріалу. Проведене дослідження засвідчило, що медіаосвіта у Канаді досягла

такого високого розвитку завдяки відповідній освітній політиці урядів країни, її провінцій і територій, належного законодавчого забезпечення та фінансування. Проте наша наукова розвідка показала відсутність спеціальних окремих законів чи концепцій медіаосвіти, прийнятих на національному рівні. Це означає, що питання медіаосвіти регламентуються в контексті загальних законів, наприклад Канадська Хартія прав і свобод (Canadian Charter of Rights and Freedoms), Акт з обслуговування дитини, родини і громади (Child, Family and Community Service Act), Перший національний освітній акт (First Nations Education Act), Незалежний шкільний акт (Independent School Act) та інші [1].

Міністерство освіти Канади та відповідні міністерства її провінцій та територій проводять послідовну політику в галузі медіаосвіти, про що свідчить низка документів. Так, ще на початку квітня 1995 р. Міністерство освіти Онтаріо випустило два документи, що «представляють особливий інтерес для тих, хто займається медіаосвітою» [9]. Один із них – «Загальний навчальний план: політика та результати» (Common Curriculum: Policies and Outcomes), в якому чітко окреслюється те, що мають знати учні 1–9 класів. Інший документ – Стандарти провінцій з мови (Provincial Standards: Language), в якому визначено об'єктивні та послідовні показники з мистецтва мови за напрямками: мовлення, аудіювання та розуміння, читання, письмо, перегляд та представлення. Останні два напрями гарантують, що медіаграмотність тепер є обов'язковою частиною навчального курсу з мовного мистецтва, починаючи з 1-го класу [6; 7].

Загалом, обидва документи підкреслюють усю важливість медіаосвіти та, без сумніву, сприяли ефективному її впровадженню у формальній освіті Канади.

У 2006–2007 рр. Міністерство освіти Онтаріо прийняло низку документів щодо оновлення навчальних планів із метою розвитку медіанавичок в учнів 1–12 класів. Зокрема, медіаграмотність стала пріоритетним напрямом у програмі «Мова» на початковому рівні (1–8 класи) та у програмі «Англійська мова» на середньому рівні (9–12 класи). Загалом, у навчальних планах медіаграмотність визнано як один із чотирьох видів навчальної діяльності на рівні з усним спілкуванням, читанням і письмом [8, с. 13].

Зупинимось детальніше на нормативно-правових документах, що були прийняті нещодавно та мають безпосереднє відношення до медіаосвіти та механізмів її реалізації в Канаді. Це – різнопланові закони, що регламентують деякі аспекти медіаосвіти для різних вікових категорій населення: всіх громадян країни, дітей, учителів. Їхній аналіз уможливив узагальнення підстав і тих питань, що унормовуються. Було з'ясовано, що медіаосвітня політика уряду країни розробляється з урахуванням наукових досліджень із питань забезпечення

конституційного права (вільне вираження, конфіденційність, дискримінація); питань залякування в Інтернеті, так званий «кібер-булінг» (cyber bullying); молодіжних соціальних мереж та їхнього впливу на дітей і молодь; цифрового громадянства; розвитку медіаграмотності у різних вікових і етнічних групах населення країни; правопорушення (кібер-наклеп; конфіденційність; наклеп і недбалість); закону про права людини (кібер-приниження); кримінального права (сексуальні домагання та загрози).

Вартим уваги є Технологічний стратегічний план (Technology Strategic Plan), який було прийнято урядом Канади у 2016 р. та в якому визначаються завдання, як перетворити уряд Канади на відкритий, прозорий організацію, зорієнтовану на надання послуг і забезпечення програм для громадян і бізнесу простими, ефективними способами через цифрові засоби у будь-який час і в будь-якому місці. Було визначено 4 стратегічні пункти, виконання яких дозволить досягнути поставленої мети, а саме: обслуговування (service), управління (manage), безпека (security), спільнота (community). Для реалізації зазначених пунктів необхідне володіння медіанавичками на високому рівні. Крім того, Урядом планується щороку перевіряти результати імплементації Стратегічного плану щодо: задоволення очікувань громадян; розвитку трудових сил та їхніх робочих місць; приватності та безпеки; сталого розвитку інформаційного менеджменту, старіння та оновлення інформаційних технологій [4].

Технологізація роботи канадського уряду, що передбачається Стратегічним планом, потребує розвитку у громадян відповідних практичних медіа та цифрових навичок.

Іншим вагомим законодавчим документом для розвитку медіаосвіти у Канаді є Акт С-313, що стосується реалізації національної стратегії реклами для дітей (Bill C-313 – Act on National Strategy of Respecting Advertising to Children). Звернення до цього документу зумовлене тим, що за своєю сутністю це – доповнення до відомого закону Канади про теле- і радіо- трансляцію (Broadcasting Act). У 2016 р. його було розглянуто урядом у першому читанні. У Акті йдеться про те, що збільшення обсягу реклами, спрямованої на дітей через різноманітні медіа канали, часто є оманливим та шкідливим для їхнього здоров'я та розвитку. Враховуючи те, що діти не мають навичок медіаграмотності, необхідних для інтерпретації реклами, Актом передбачається розроблення національної стратегії захисту дітей від негативного впливу реклами. Пріоритетним напрямом стратегії є розроблення освітніх програм із навчання дітей медіаграмотності, щоб вони могли розвинути навички критичного мислення, необхідні для активної взаємодії із засобами масової інформації, розуміти та визнавати різні види реклами та рекламних акцій, коли стануть дорослими. Передбачає-

ться досягнути поставленої мети через шкільні заходи, профінансовані спонсорами спортивні заходи для дітей і через Інтернет [5; 10].

Вагомим підґрунтям розвитку медіаосвіти є також Закон про авторське право (Copyright Law) від 2012 р., ініційований організацією Канадською асоціацією медіаосвітніх організацій (CAMEO – Canadian Association of Media Education Organizations). Громадська організація активно займалася лобіюванням права педагогів на «справедливе користування», яке б дозволило їм вільно використовувати медіаресурси на заняттях у класах. Наразї потребу такого закону вказував відомий дослідник Дж. Пандженте (J. Pungente) ще в середині 1990-х рр., який зазначав, що Канада – єдина країна у західному світі, де відсутній «справедливий» інтелектуальний закон з авторських прав, що дозволяв би вчителям завантажувати необхідний їм матеріал для цільового використання на заняттях, і це не порушувало б авторських прав розробників медіаосвітніх ресурсів. У цьому контексті, звертає на себе увагу той факт, що Дж. Пандженте називав відповідний закон США, який міг би послугувати взірцем для розроблення аналогічного канадського закону.

Здійснений нами аналіз законодавчої бази Канади свідчить, що такий закон у досліджуваній країні було розроблено і прийнято ще у 1988 р., зміни було внесено у 1997, 2005, 2008 рр., і останні у 2012 р. У його нинішньому вигляді авторське право розуміється, як «правовий захист літературних, драматичних, художніх і музичних творів, звукозаписів, виступів і сигналів зв'язку. Авторське право надає творцям юридичне право отримувати оплату та контролювати використання їхніх творів» [2, с. 14]. Зважаючи на викладене, педагоги обмежені у використанні медіаресурсів. Проте закон «Про авторське право» 2012 р. (Copyright Law) збалансовує рівноважливі права творців контролювати використання своїх творів та отримувати винагороду за таке використання і права освітнього співтовариства на справедливий доступ до створеного твору. Закон встановив нові правові рамки для цифрового віку, змінивши правила використання освітніх матеріалів, захищених авторським правом. Наприклад, положення Закону про авторські права стосовно навчального користування Інтернетом дозволяють студентам і вчителям використовувати публічно доступні матеріали Інтернету для їхнього навчання та навчальних занять, не порушуючи авторських прав.

Нещодавнім нормативним документом, що стосується медіаосвіти у Канаді, можна вважати законопроект Bill C-13, що визнає кримінальну відповідальність за комп'ютерні злочини. Останні стають усе актуальнішою проблемою після низки трагічних випадків із молодими людьми, як результату їхнього надмірного захоплення Інтернетом. Законопроект, повна назва якого – «Захист

канадців від онлайн-злочинів» (Protecting Canadians from Online Crime Act), пройшов три слухання у 2014 р.

Його мета – внесення змін до Кримінального кодексу, закону Канади про докази (Canada Evidence Act), закону про конкуренцію (Competition Act) та Закону про взаємну правову допомогу у кримінальних справах (Mutual Legal Assistance in Criminal Matters Act). Законопроект містить рекомендації федеральним, провінційним і територіальним міністрам, відповідальним за громадську безпеку щодо попередження і кримінальну відповідальність за залякування в Інтернеті, розповсюдження інтимних фото в мережі та інші злочини, що вказані в Конвенції про кіберзлочинність, до якої Канада приєдналася у 2001 р. [10, с. 32].

Ті кіберзлочини, що здійснюються через комунікаційні технології, а саме обмін миттєвими повідомленнями, соціальні мережі, блоги, текстові повідомлення та веб-сайти, називаються «кібербулінгом». За результатами проведених у 2014 р. у Канаді досліджень щодо кіберзлочинів, майже кожен п'ятий користувач Інтернету віком від 15 до 29 років повідомив про те, що вони були жертвами залякувань, шантажу, шахрайства тощо. Прикладами цього відносно нового явища можуть бути: надсилання підлих або загрозливих електронних листів або текстових / миттєвих повідомлень; публікація в Інтернеті приватних/інтимних фотографій особи без його чи її згоди; створення веб-сайту як насмішки чи висміювання іншої особи; обдурення іншої особи з метою отримати особисту чи компрометуючу інформацію про неї та її використання у власних цілях.

Щоб убезпечити себе від кібербулінгу, необхідно мати практичні медіанавички, вміння критично сприймати інформацію, розпізнавати її недостовірність. Іншими словами, щоб убезпечити своїх громадян від кіберзлочинів, уряд Канади, окрім розробки відповідного закону, що передбачає кримінальну відповідальність, закликає громадян озброїтися медіанавичками. Міністерство освіти розробляє стратегію проведення освітніх заходів із розвитку медіа та цифрових компетентностей дітей, молоді та дорослих, у тому числі літніх людей [5, с. 45].

Таким чином, попри відсутність окремого закону з регулювання медіаосвіти у Канаді, законодавче забезпечення її функціонування є ефективним, про що свідчить високий рівень медіаграмотності канадців.

Проаналізуємо діяльність тих організацій, що забезпечують реалізацію нормативно-правових засад медіаосвіти.

На відміну від США, де вагомість медіаосвіти почали визнавати і всебічно підтримувати лише на початку ХХ ст., у Канаді вже у вересні 1999 р. вивчення медіакультури стало обов'язковим у всіх класах школи, у всіх провінціях та територіях. Однак, зауважимо, що незважаючи на те, що кожна провінція має свої особливості впровадження

медіаосвіти, загальне керівництво та координація зусиль медіапедагогів здійснюється єдиною Організацією – Канадською асоціацією медіаосвітніх організацій (CAMEO – Canadian Association of Media Education Organizations). Її було створено у 1992 р. для представлення усіх медіа організацій країни і донині вона вважається «всеохоплюючою серед усіх медіаосвітніх організацій Канади» [8, с. 105].

Мета її діяльності – підтримувати, розвивати і продукувати медіаосвіту у Канаді. Асоційованими членами CAMEO є рекламна компанія дитячих товарів і послуг (Concerned Children's Advertisers), Єзуїтський комунікативний проект (Jesuit Communication Project), Мережа медіаобізнаності (Media Awareness Network) тощо. Нинішнім президентом CAMEO є Дж. Пандженте.

За нинішніх глобалізаційно-інформаційних умов Канадська асоціація медіаосвітніх організацій підняла питання про донесення вагомості медіаосвіти до широкого загалу канадців, зокрема як ефективно якомога більша численність канадців може опанувати навиками медіаграмотності. Варто також зазначити, що члени організації беруть активну участь у законодавчих ініціативах, національних слуханнях, зокрема з питань насильства та медіазасобів. CAMEO виступає за розроблення єдиної національної класифікаційної системи та запропонувала свої послуги для розроблення стратегій розвитку медіаграмотності. Стосовно законодавчого забезпечення, CAMEO подала клопотання про включення статті про справедливе використання медіаресурсів до закону про авторське право, про що йшлося вище.

Серед найвідоміших медіаосвітніх організацій Канади варто назвати Федерацію канадських учителів (CTF – Canadian Teachers' Federation), засновану ще в 1920-х рр. Це – неурядова організація, до складу якої входять первинні організації, що представляють канадські провінції та території на національному рівні. Нині федерація налічує 238 тис. учителів з усіх куточків Канади, співпрацює з федеральними відомствами та організаціями, робота яких стосується освіти дітей та молоді. Крім того, СТФ здійснює велику просвітницьку роботу серед громадян. Починаючи з 1962 р., канадські вчителі почали надавали допомогу у питаннях медіаосвіти. Завдання організації у сфері медіаосвіти полягає в тому, щоб допомогти учням сформувати навички критичного мислення, вміння відстоювати власну позицію та стати відповідальними громадянами в демократичному суспільстві [11, с. 15].

Ще однією організацією, що опікується питаннями медіаосвіти є Національна рада канадських мусульман (NCCM – National Council of Canadian Muslims). Це незалежна, непартійна та некомерційна організація, яка захищає права та громадянські свободи канадців, викриває

дискримінацію та ісламофобію, налагоджує взаєморозуміння та підтримує суспільні ініціативи канадських мусульман, зокрема й через медіаосвіту для них. Асоціація медіаграмотності (Association for Media Literacy, AML), на думку канадських учених, зробила значний внесок у розроблення стандартів медіаосвіти в Канаді [3, с. 45]. Вона була створена у 1978 р. в Торонто, провінція Онтаріо, членами організації стали вчителі, працівники культури, бібліотекарі, консультанти. Історія організації досить багата і насичена. Її заслугою вважається підтримка і просування медіаосвіти у навчальні плани Канади, зокрема з вивчення мистецтва мови. Таким чином, розроблення освітніх стратегій для вчителів-мовників відбувалася спільно з Канадським Міністерством освіти, зокрема на рівні початкової та середньої школи. Результатом спільної праці стало включення медіаосвітніх модулів до кожного курсу з мови в середніх школах Онтаріо. Більш того, вчені навіть вважають, що завдяки цій канадській організації з'явилася перша обов'язкова програма з медіаосвіти у всій Північній Америці [12].

Організація Єзуїтський Комунікативний проєкт (JCP – Jesuit Communication Project), була організована у 1994 р., в Торонто (провінція Онтаріо) з метою підтримки медіаосвіти не лише в Канаді, але й у США, Європі і навіть у Новій Зеландії. Це досягається через проведення науково-практичних і навчально-методичних семінарів, презентацій, конференцій, шкільних і церковних програм. Ця організація є унікальною завдяки відсутності відкритого членства в ній. Однак, вона – асоційований член CAMEO, і ті, хто є членами останньої організації, певним чином долучаються до спільної медіаосвітньої діяльності. З метою поширення медіаграмотності у Канаді було зібрано понад 4000 книг і періодичних видань з медіаосвіти та її навчально-методичного забезпечення з усього світу. Бібліотека відкрита для вчителів, дослідників, студентів і для медіапрацівників з усіх куточків Канади. Двічі на рік, організація випускає єдиний у світі міжнародний бюлетень новин з медіаосвіти (Clipboard) та розповсюджує його у 41 країні.

Аналогічно США, у Канаді мережа медіаосвітніх організацій також дворівнева: національні організації, про які йшла мова вище, та регіональні медіа освітні організації. Причому, майже кожна канадська провінція має власну асоціацію медіаосвітніх активістів, які проводять конференції, публікують періодичні видання та інші матеріали з провадження медіаосвіти. Така ситуація спостерігається й у франкомовних провінціях Канади.

Проаналізуємо діяльність провінційних медіаосвітніх організацій. Вартим уваги є діяльність Медіаосвітнього проєкту (MEP – Media Education Project), який є результатом колективних зусиль канадських учителів і дослідників. За своєю сутністю, це онлайн-портал, створений у листопаді 2007 р. в університеті Гельфа (Guelph

University) для задоволення потреб медіапедагогів провінції Онтаріо. Нині він популярний серед учителів по всій Канаді. Його особливістю є те, що він був створений користувачами, що відображається у змісті його ресурсів, і спрямований на підтримку потреб медіапедагогів шляхом надання ресурсів для організації їхнього спілкування, обміну найкращих практик і досвіду з медіаосвіти [12].

Асоціація медіаосвіти провінції Альберти (Alberta Association for Media Education, AAMA) спрямовує свою діяльність на покращення та просування медіаобізнаності канадців і медіаосвіти в західній частині Канади – провінції Альберта. ААМА було засновано педагогами у 1992 р. Нині це – зареєстрована некомерційна організація, якою керує рада директорів, до складу якої входять педагоги, медіафахівці, в тому числі медіааналітики та консультанти.

Асоціація з медіаосвіти Британської Колумбії (BCAME – British Columbia Association for Media Education) – колективна організація, в рамках якої вчителі та медіафахівці працюють разом, щоб допомогти вчителям і шкільним бібліотекарям із провінції Британська Колумбія розвинути свої цифрові навички з тим, щоб краще навчати своїх учнів медіа та цифровій грамотності. Створена у 1991 р., організація пропонує вчителям і бібліотекарям доступ до свого веб-сайту з навчальними матеріалами, розробленими навчальними планами і програмами з медіаосвіти у школі, навіть детальні плани занять із різних тем. Наприклад, медіаосвітні програми з вивчення англійської мови націлено на розвиток критичних навичок сприйняття реклами та дослідження різних думок; програми з візуального мистецтва спрямовані на розвиток навичок аналізу зображення відповідно до віку, статі, статусу та інших характеристик цільової аудиторії; програма із соціальних наук пропонує розвиток аналітичних навичок порівняння на прикладі вивчення історії корінного населення Канади, яка висвітлювалася у медіазасобах. Домінуючими формами впровадження медіаосвіти, що пропонуються BCAME, є відео та фото продукція [12].

Привертає до себе увагу і громадська медіаосвітня організація «Ванкуверський спостерігач» (VO – Vancouver Observer), членами і засновниками якої є студенти закладів вищої освіти провінції Британська Колумбія. Створена у 2009 р. невеликою командою волонтерів, нині організація на своєму веб-сайті щодня публікує місцеві новини, пропонує анонси і опис культурних і соціальних заходів, надає послуги зі створення, дизайну і просування власноруч створених веб-сайтів. Загалом, медіаосвітня діяльність VO включає організацію практичного навчання, проведення семінарів і стажування в журналістиці, соціальних мережах, у сфері редагування, зв'язків із громадськістю, 3МІ та дизайну.

Особливо вирізняється серед інших громадських медіаосвітніх організацій Канади Асоціація медіаосвіти франкомовної провінції Квебек (AMEQ – Association for Media Education Quebec), насамперед, тому, що вона є однією із найдосвідченіших медіаосвітніх організацій Канади (1990 р.); була створена вчителям школи для обміну своїм досвідом і найкращими практиками у галузі медіаосвіти; співпрацює з державними освітніми закладами на постійній основі, зокрема з Міністерством освіти провінції Квебек; залучає батьків до організації медіаосвітньої діяльності та водночас їх навчає; забезпечує все необхідне для провадження медіаосвітньої діяльності від дитячого садочку до 11 класу школи; розробляє і впроваджує програми професійного розвитку медіапедагогів [12].

У Канаді низка медіаосвітніх організацій регіонального рівня діє онлайн, пропонуючи сайт з новинами, порадами, навчально-методичним забезпеченням для дітей та їхніх батьків, педагогів, для тих, хто цікавиться медіаосвітою та прагне розвинути медіаосвітні навички, а також медіаосвітні ресурси для формальної та неформальної освітніх систем.

Передусім, це – некомерційна організація Canadian Cyber Incident Response Centre (CCIRC), куди можна звернутися про допомогу у випадку будь-якого злочину, скоєного за допомогою Інтернету чи онлайн. Завдяки цій організації створено освітню платформу «Get Cyber Safe» (у перекладі з англ. – отримай безпечний кіберпростір), що пропонує різноманітні ресурси для проведення освітніх кампаній проти залякувань дітей і молоді в Інтернеті. Розрахована на батьків, педагогів, бізнесменів і пропонує такі напрями: захист бізнесу для підприємців; безпечний Інтернет вдома для дітей; навчання цифрового громадянства – для батьків і педагогів; правила онлайн-безпеки. На платформі діють блог «як убезпечити себе в кіберпросторі», куточок новин з кібербезпеки, аналіз ризиків за видами комунікацій, зокрема Інтернет, мобільні телефони, електронна пошта, соціальні мережі, онлайн-ігри та розваги, онлайн-шопінг тощо [10, с. 19-20]. Як бачимо, теми, що розкриваються, цікаві для широкого загалу від дітей до підприємців.

Іншою організацією, що водночас є й освітньою платформою є Кібер Академія Cyber Launch (від англ. – запуск кібернауки). Її особливість полягає в тому, що її було створено не педагогами, а колишніми і нинішніми студентами факультетів інформаційно-комунікаційних технологій різних канадських університетів. Академія комп'ютерного навчання послідовно реалізує свою стратегічну мету – розвиток практичних навичок у галузі комп'ютерної техніки з раннього віку, поступовий і систематичний, починаючи з початкової школи та протягом усього курсу навчання [10, с. 22].

Зазначимо, що Академія має ще одну відмітну рису: на відміну від багатьох інших медіаосвітніх організацій, вона не пропонує навчально-методичні матеріали для навчальних закладів. Натомість, пропонує низку високоякісних інтерактивних практичних курсів із навчання дітей і молоді кодування, цифрового мистецтва, виготовлення та інновацій комп'ютерної науки для неформальної освіти, а саме для літніх таборів, сеансів вихідного дня тощо. Крім того, Академія розширює коло своїх учнів за рахунок створення аналогічних курсів для дорослих, де вони навчаються правилам безпеки в Інтернеті, кодувати, створювати анімацію й іншим необхідним практичним навичкам.

Аналіз діяльності канадських медіаосвітніх організацій свідчить про прихильність до певного підходу. Так, Канадська асоціація медіаосвітніх організацій (CAMEO), Асоціація медіаосвіти провінції Альберта (AAMA) будують свою роботу, опираючись на протекціоністський підхід; Єзуїтський комунікаційний проєкт (JCP) та Асоціація медіаосвіти (AML) є прибічниками критичного підходу.

Крім того, аналіз діяльності канадських медіаосвітніх організацій свідчить про появу нової тенденції на ринку медіаосвіти – співпрацю між представниками ЗМІ та тими, хто підтримує медіаосвіту, у тому числі медіапедагогами. Кількість таких об'єднань та їхніх спільних проєктів невпинно зростає.

Наведемо кілька значущих прикладів:

- телекомпанія Warner Brothers у 1994 р. уклала медіаосвітній довідник із анімаційних фільмів Batman, Mask of the Phantasm, який було опубліковано у дитячому журналі Kids World Magazine, і в якому правдиво викладено питання насильства у кіно- та мультфільмах;

- телебачення Онтаріо придбало права на трансляцію низки медіаосвітніх програм для вчителів і провадить інтерактивні телепрограми для них;

- музичний радіо канал Much Music започаткував програму «Too Much for Much» (занадто багато для каналу), на яку запрошує вчителів, школярів, викладачів і студентів для обговорення популярних фільмів, зокрема чому деякі фільми не демонструються для широкого загалу;

- ініціатива «Cable in the Classroom» (кабельне телебачення у класі) створює програми для учителів медіаосвіти, щоб їх використовувати на заняттях [8, с. 14].

Висновки з даного дослідження. Усе викладене вище дає підстави для висновку, що в Канаді є належне законодавче забезпечення впровадження медіаосвіти. Вона унормовується загальними законами про освіту та специфічними, вузько профільними законодавчими актами. Медіаосвітні організації, діяльність яких спрямована на поширення медіаосвіти в країні, виховання медіаграмотності в учнях, функціонують на національному та регіональному рівнях. Причому регіональні організації

діють переважно як освітні платформи, що пропонують різноманітні медіаосвітні ресурси.

Наше дослідження дозволяє зробити висновок щодо дотримання медіаосвітніми організаціями у своїй діяльності до певного концептуального підходу: протекційно-ністського, критичного, практичного, мистецького тощо. Однак це не означає, що організації керуються виключно ідеями певної концепції, радше комплексним, інтегрованим підходом до медіаосвіти. Заслуговує на увагу співпраця медіавиробників і медіапедагогів, із метою поширення медіаосвіти в Канаді.

Перспективи подальших досліджень. Беручи до уваги важливість медіаосвітніх принципів, якими керуються педагоги, котрі навчають медіаграмотності, вважаємо за доцільне спрямувати подальший науковий пошук на висвітлення механізмів інкорпорування медіаосвітніх технологій в освітній процес.

Список використаних джерел

1. Andersen N., Duncan B., Pungente, J. Media Education in Canada – the Second Spring. *Children and Media: Image. Education. Participation* / eds. C. Feilitzen, U. Carlsson. Geteborg: The UNESCO International Clearinghouse on Children and Violence on the Screen at Nordicom, 1999. P. 139–162.
2. Balancing copyright law in the digital age: comparative perspectives / eds.: R. Caso, F. Giovanella. New York, NY : Springer, 2015. 145 p.
3. Bringing Schools into the 21st Century / eds.: W. Guofang, D. Gut. US, Athens : Springer, 2011. 250 p.
4. Canada Council for the Arts. *Shaping a New Future. Strategic Plan 2016-2021*. URL: http://canadacouncil.ca/-/media/Files/CCA/Commitments/StrategicPlan/StrategicPlan_2016.pdf[30.01.2018]. (Last accessed: 17.01.2018).
5. Canada: The New Age Of Cyberbullying / eds. D. Daniele, R. Norton. Canada : Fulbright LLP Mondaq, 2018. 93 p.
6. The Common Curriculum: Provincial Standards, Language, Grades 3, 6, and 9. Ontario : Ministry of Education, 1994. 182 p.
7. The Common Curriculum: Policies and Outcomes, Grades 1-9. Ontario : Ministry of Education, 1995. 112 p.
8. Merrin W. *Media studies 2.0*. Abingdon : Taylor & Francis, 2014. 205 p.

9. Pungente J., O'Malley M. More than meets the eye: watching television watching us. Toronto : McClelland & Stewart Inc., 1999. 283 p.
10. Strategies for media Reform. *International Perspectives* / eds.: D. Freedman, J. Obar, Ch. Martens, R. McChesney. US : Fordham University Press, 2016. 360 p.
11. Teacher quality in Canada / eds.: S. Phillips, M. Raham. Kelowna : Society for the advancement of excellence in education, 2002. 98 p.
12. Wilson C., Duncan, B. Implementing Mandates in Media Education: The Ontario Experience. URL: <http://www.revista.comunicar.com/pdf/comunicar32-en.pdf>, 127-140 (Last accessed: 05.07.2018)

References

1. Andersen, N., Duncan, B., & Pungente, J. (1999). Media Education in Canada – the Second Spring. In C. Feilitzen, & U. Carlsson (Eds.), *Children and Media: Image. Education. Participation* (pp. 139-162). Geteborg: The UNESCO International Clearinghouse on Children and Violence on the Screen at Nordicom.
2. Canada Council for the Arts. (2016). *Shaping a New Future. Strategic Plan 2016-2021*. Retrieved from http://canadacouncil.ca/-/media/Files/CCA/Commitments/StrategicPlan/StrategicPlan_2016.pdf[30.01.2018].
3. Caso, R., & Giovanella, F. (Eds.). (2015). *Balancing copyright law in the digital age: comparative perspectives*. New York, NY: Springer.
4. Daniele, D., & Norton, R. (Eds.). (2018). *Canada: The New Age Of Cyberbullying*. Canada: Fulbright LLP Mondaq.
5. Freedman, D., Obar, J., Martens, Ch., & McChesney, R. (Eds.). (2016). *Strategies for media Reform. International Perspectives*. US: Fordham University Press.
6. Guofang, W., & Gut, D. (Eds.). (2011). *Bringing Schools into the 21st Century*. US, Athens: Springer.
7. Ministry of Education. (1994). *The Common Curriculum: Provincial Standards, Language, Grades 3, 6, and 9*. Toronto: OISE Press.
8. Ministry of Education. (1995). *The Common Curriculum: Policies and Outcomes, Grades 1-9*. Toronto: OISE Press.
9. Merrin, W. (2014). *Media studies 2.0*. Abingdon: Taylor & Francis.
10. Pungente, J. & O'Malley, M. (1999). *More Than Meets the Eye: Watching Television Watching Us*. Toronto: McClelland & Stewart Inc.
11. Phillips, S. & Raham, M. (Eds.). (2002). *Teacher quality in Canada*. Kelowna: Society for the advancement of excellence in education.
12. Wilson, C., & Duncan, B. (2008). *Implementing Mandates in Media Education: The Ontario Experience*. [PDF file]. Retrieved from <http://www.revista.comunicar.com/pdf/comunicar32-en.pdf>, 127-140.

Дата надходження до редакції авторського оригіналу: 12.01.2020